

novoles

13. julija 1979

LESNI KOMBINAT NOVO MESTO – STRAŽA

Boj za svobodo, boj za samoupravljanje

Proslavili smo dva praznika, dan samoupravljalcev in dan borca. Morda je prvi vtis, da sta si blizu le po datumu, toda blizu sta si tudi po vsebini.

Dan borca praznujemo 4. julija v spomin na odločitev političnega biroja centralnega komiteja KPJ na ta dan leta 1941 v Beogradu o splošni vstaji jugoslovanskih narodov.

Dan samoupravljalcev praznujemo 27. junija v spomin na ta dan v letu 1950, ko so poslanci v zvezni ljudski skupščini sprejeli zakon o delavskih svetih.

Obe odločitvi sta bili zgodovinski za naš nadaljnji razvoj. Prva je dvignila vse jugoslovanske narode in narodnosti v oborožen boj proti okupatorjem in njihovim domačim pomagačem. Ta boj nas je skozi krvave preizkušnje pripeljal k narodni in socialni osvoboditvi leta 1945, ko ga je nasledil boj za obnovo porušene domovine in za novo socialistično ureditev družbe. Odnosi, ki smo jih razvijali, so nas privedli pet let zatem do druge zgodovinske odločitve – do delavskih svetov, do neposrednega sodelo-

vanja delavcev pri upravljanju podjetij.

Oba dogodka ne povezujejo le najširše množice naših ljudi, saj sta bili odločitvi izraz njihovih želja in teženj, marveč tudi njihova avantgarda komunistov in na njihovem čelu tovariš Tito. Leta 1941 je kot generalni sekretar vodil sejo političnega biroja, leta 1950 so poslanci ploskali njegovim besedam, da se z delavskimi sveti uresničuje akcijsko geslo delavskega gibanja „tovarne delavcem“, ki vsebuje ves program socialističnih odnosov v proizvodnji.

Odtlej, ko so 31. decembra

1949 v solinski cementarni „Prvoborac“ izvolili prvi delavski svet v Jugoslaviji, smo skozi številne izkušnje dograjevali naš socialistični samoupravni sistem. Ta se še vedno razvija, z uresničevanjem zakona o združenem delu ga dograjujemo in bogatimo.

Tako se nadaljuje boj za oblast delavskega razreda. V vojni so bili boj borci z orožjem, danes samoupravljalci gradijo nove odnose, humano družbo. Najzaslužnejši so tudi letos dobili posebno priznanje na slovesnosti, ki je bila ob dnevu samoupravljalcev v Skupščini SR Slovenije.

V. JERMAN

Dopisujte

V

glasilo

Javna razprava o kolektivnem delu

Predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije je na 10. seji, ki je bila 15. junija, obravnavalo med drugim tudi stališča in pripombe k osnutku zakona o usmerjenem izobraževanju, družbeni dogovor o etotnih temeljih za klasifikacijo

poklicev in strokovne izobrazbe, programe delovanja svetov pri RS ZSS, zbiranje solidarnostne pomoči potresnemu območju v Črni gori, podelitev priznanj samoupravljalcem in še nekatera vprašanja, med katerimi je našo pozornost pritegnila razprava o osnutku izhodišč RS ZSS o demokratizaciji odnosov in krepitvi kolektivnega dela ter odgovornosti v Zvezi sindikatov Slovenije.

Spodbuditi aktivnost članov sindikata

Temeljni pogoj za uspešno kolektivno delo je ustvarjalno sodelovanje čim večjega števila članov kolektiva. Če govorimo o kolektivnem delu v sindikatu, potem je nujna aktivnost njegovega članstva. Kolektivno delo pa lahko razvijamo le ob odgovornem pristopu posameznika in demokratičnem načinu ravnanja. Iz tega osnovnega spoznanja mora izvirati naše prizadevanje za krepitev družbeno-ekonomskega položaja delavca, oblasti delavskega razreda in splošnega napredka naše družbe nasploh.

Pobuda, ki jo je dal tovariš Tito, nas spodbuja k podružbljanju političnega delovanja v Zvezi sindikatov na vseh ravneh, začeni v osnovni organizaciji. Dosledneje bomo morali uveljavljati načelo za-menljivosti vseh vodilnih sindikalnih delavcev in po preteku mandata njihovo vračanje v združeno delo oziroma v njihovo ustrezno poklicno delo. V sindikalnih organizacijah in organih bomo uveljavljali tudi enoletni mandat predsednika.

Tesno ob tem bomo izvajali načrtno in razredno opredeljeno politiko kadrovanja v vse organe in vodstva sindikata. Uveljavljanje teh načel ob hitrejšem in temeljitejšem obravnavanju interesov in problemov članov Zveze sindikatov v njihovih neposrednih okoljih in na višjih ravneh organiziranosti bo uspešno zaviralo morebitne pojave liderskega (v smislu osebnega prilaščanja politične moči) in forumskega odločanja.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Ob 22. juliju

dnevu vstaje slovenskega naroda

čestitamo

vsem delovnim ljudem

DO Novoles in uredništvo
Družbenopolitične organizacije

Ali je vsaka prekinitev dela res že štrajk?

Pojav prekinitev dela spremljajo raziskovalci v Sloveniji že nekaj let. Proučuje jih tudi center RS ZSS za raziskovanje samoupravljanja. Poprečno je bilo do lani 50 prekinitev letno, lani pa so jih evidentirali kar enkrat več (natančneje 108). Analize nam še ne dajo odgovora za to povečanje. Zato moramo ob tem podatku biti tembolj pozorni. Strokovnjaki sicer trdijo, da se značilnosti prekinitev dela v Sloveniji tudi lani niso spremenile in ki so v tem, da so prekinitve kratke in z majhnim številom udeležencev (približno 20 do 50). S tem pa se dejansko začenjajo nesporednosti, kajti prizadeti v OZD nemalokrat trdijo nasprotno, da sploh ni šlo za štrajk v klasičnem smislu, marveč le za sestanek, bolje za t. i. izsiljeni sestanek kar med delom, ker so pač ljudje hoteli kakšno sporno

Javna razprava...

(Nadaljevanje s 1. strani)

Samokritična analiza

Na vseh ravneh organiziranoosti sindikata bomo morali s temeljito pozornostjo razpravljati o uresničevanju pobude tovariša Tita, podane na 8. kongresu Zveze sindikatov Jugoslavije. Osnutek izhodišč o krepitvi kolektivnega dela bo sprejel republiški svet ZSS na svoji prihodnji seji ob koncu junija in jih nato posreduje v javno razpravo. Gradivo republiškega sveta naj bi bilo resnično le izhodišče, ob katerem bi v slehernem okolju člani sindikata ob sodelovanju tudi z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami samokritično obravnavali, koliko so doslej uveljavili demokratično delo in vodenje, katere oblike velja še naprej poglobljati. Spregovorili naj bi tudi o točkah, kjer se zatika demokracija, in hkrati naj bi predlagali, kako naj bi te kritične točke odpravili. Kritično pa naj ne bi pretresli le odnosov v svoji organizaciji, marveč tudi povezavo in sodelovanje z organizacijami na isti in na višjih ravneh.

Omenjena vprašanja naj bi prišla na dnevni red vseh organizacij in organov Zveze sindikatov v prihodnjih mesecih, javno razpravo naj bi zaključili na sejah občinskih svetov do konca septembra. Republiški svet bo strnil predloge in ugotovitve iz javne razprave in pripravil konkretne sklepe in usmeritve.

VLADIMIR JERMAN

vprašanje, ki je vsiljevalo napetosti in s tem tudi različne govornice in podobno, takoj razčistiti in urediti.

Navedena druga razlaga je – dokler še ni natančnejših analiz – sprejemljiva. Je verjetna tembolj, če pogledamo podatke, da je teh sporov največ res rešenih takoj, po kratkem postopku in po navadi direktno z vodilnimi strukturami v organizaciji združenega dela. Gre za to, da se delavci niso odločili za daljšo pot prek samoupravnih organov in z razpravami v družbenopolitičnih organizacijah v okviru kolektiva. Ali je potemtakem ta oblika prekinitev dela res štrajk?

Iz dosejanje analize je videti, da je največ prekinitev dela v industriji in rudarstvu. Če pa primerjamo število prekinitev s številom zaposlenih, jih je največ v gradbeništvu. Lani so prvič ugotovili prekinitev dela v gozdarstvu (štiri) in v družbenih dejavnostih (šest). V prekinitev dela je bilo lani udeleženi približno 0,8 % vseh zaposlenih v Sloveniji. Večji prekinitvi po številu zaposlenih sta bili lani le

dve (Železarna Ravne in Sava Kranj) in samo ena večja po trajanju (Megrad Ljubljana, TOZD Penobeton Vodice). 99 % udeležencev v prekinitvah so delavci iz neposredne proizvodnje in v tem jih je nekaj nad 92 % kvalificiranih, polkvalificiranih in nekvalificiranih delavcev. Nikdar v teh prekinitvah ni bila zajeta celotna delovna organizacija. Znana sta le dva primera, da je bilo v prekinitvi udeleženi več TOZD.

Presenetljivo je ob vsem tem, da zbrani podatki demantirajo domneve, da prihaja do prekinitev v glavnem tam, kjer imajo nizek osebni dohodek. Ponuja se čisto drugačna razlaga od te, na kakršno smo navajeni, da danes niso osebni dohodki med poglavitnimi vzroki za prekinitev, ampak so to predvsem kršitve samoupravnih pravic in slabi medsebojni odnosi in taki odnosi, ki bi samoupravljalce včasih radi reducirali na privsek k stroju, na sredstvo za delo. Tega anahronizma pa samoupravljalci, ne prenesajo, in prav je tako.

Navedeno trditev potrjuje še ugotovitev, da je največ pre-

kinitev v prvem trimesečju (zaključni računi) in v industrijskih središčih. Za lani pa imamo poleg sprejemanja zaključnih računov še posebnost, da so v tem času povsod sprejemali še samoupravne sporazume o delitvi. Prav ta načrtovana delitev marsikje ni bila soglasno sprejeta. Velikokrat tudi strokovne obrazložitve niso nakazale posledic. In če ni bilo še ustrezne obveščeniosti, so se vsilili nesporednosti, s tem pa napetosti in spet različne govornice in konflikti, njihova skrajna oblika so seveda prekinitve z zahtevo, da sporne zadeve takoj razčistijo. Do tega je prihajalo zlasti tedaj, če so delavci zares dobili nižje osebne dohodke od pričakovanih. Velikokrat so delavci šli v prekinitev tudi zato, ker se niso strinjali z enostavnim linearnim povečevanjem osebni dohodkov, saj je to povsem v nasprotju z njihovo staro zahtevo, naj se uveljavi zdravo nagrajevanje po delu in resnični prispevnosti združenemu delu. Neurejena udeležba v delitvi je seveda nemalokrat izsilila nejevoljo in celo slabe odnose med TOZD, kjer so zaradi tega nastale ob nesporenem delovnem učinku očitne razlike v osebni dohodkih, saj kar povsod jemljejo osebni dohodek kot osnovno merilo za primerjavo. Nekaj prekinitev dela je bilo tudi na račun previsoko zastavljenih norm ali zaradi neuslišanih zahtev, in morda tudi zaradi neizpolnjevanja samoupravno sprejetih dogovorov, za zboljšanje delovnih pogojev.

Kamni spotike, ki privedejo do teh prekinitev ali bolje rečeno do izsiljenih sestankov med delom, so morda res v tem, da zakon o združenem delu natančno ureja vprašanja, zaradi katerih je prihajalo do napetosti in do prekinitev, toda zadeve niso skoraj nikjer konkretizirane v samoupravnih aktih OZD in TOZD. Marsikje nimajo niti dogovorov ne določil o tem, kako npr. ravnati v situacijah, ko pride do prekinitev dela.

Po navedenem in po tem, da se vprašanje ostrine teh konfliktov oziroma prekinitev dela ni pokazalo kot problem, ki ga ni mogoče rešiti z dogovori, se zdi, da bi naše prekinitve zaslužile več razlage v tem smislu, da so prej kazalci demokratičnosti kot pa kakšen patološki pojav. Zgodovina delavskega razreda nas dobro pouči, da so bili edino avto-

Zaloge hlodovine, ki čaka na razrez, so v poletnih mesecih precej večje kot v zimskih.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Varstvo okolja in akcija NNNP

Koncept akcije NIČ NAS NE SME PRESENETITI (NNNP) sloni na ljudeh, na njihovi zavesti, znanju in pripravljenosti braniti dosežke naše socialistične revolucije. Ljudje pa morajo biti predvsem zdravi, da bodo lahko opravljali vse naloge, ki jih zahteva ta akcija oziroma bi jih zahtevala resnična katastrofa, če bi do nje prišlo.

Eden izmed glavnih pogojev za zdravje občanov pa je zdravo okolje. Onesnažen zrak je danes v Sloveniji hujši morilec kot avtomobilisti, onesnažene vode morijo ribe in menda le sreča preprečuje, da ne morijo tudi ljudi, na plodni zemlji raste skoraj več hiš, tovarni in cest kot pa žita in poljščin, naši gozdovi so smetišča. In kaj bo, ko bo naše življenje zaradi takega ali drugega (hudega) vzroka izgubilo svoj ustaljeni red? Bomo šele takrat začeli čistiti potoke, da jih bomo lahko pili, vodovod pa ne bo deloval? Bomo spali v jami med odpadki, ki smo jih sami nametali vanjo? Ali se bomo borili v gozdovih med odvrženimi štedilniki, kupi smeti, vsi pokaslujoči, ker nas bo onesnažen zrak že v miru onesposobil za boj? Bomo zaman trkali na vrata gorskih kmetij, da bi dobili hrano? Verjetno tako res ne bo, da pa veliko ne manjka do takih razmer, bržčas vemo vsi. Le naredimo bore malo.

Kolikšna je koncentracija strupenih plinov v zraku v naši krajevni skupnosti? Kako bi se jo dalo zmanjšati? Akcija NNNP bo sicer končana 30. septembra, vendar se za obrambo pripravljamo stalno, zato naj to postane tudi del varnostne ocene v krajevni skupnosti ali delovni organizaciji, program sanacije pa tudi del priprav na splošno ljudsko obrambo. marsikdaj je glavni krivec za to, da onesnaženja ne zmanjšamo, res denar, še večkrat pa neza-interesiranost in podcenjevanje

(Nadaljevanje z 2. strani)

ritarni režimi na videz brez-konfliktni sistemi. Naše samo-upravljanje pa se neprestano še kar naprej in naprej krepi, dopolnjuje in izpopolnjuje in to med drugim pomeni, da se tudi ljudje zavedajo svojega položaja in zato tudi vedno bolj hočejo biti poučeni o vsem, kar zadeva njihove primarne in sekundarne obveznosti, o njihovem delu in življenju, o vsej družbeni produkciji in reprodukciji – in nekatera teh vprašanj pač rešujejo po kratkem postopku.

LIDIJA MOHAR

problema. Kot lahko le združeni branimo svojo domovino, se lahko le združeni nadajamo „zmage“ tudi na tem področju. Ekološke katastrofe v zraku pri nas sicer še nismo doživeli, toda ob naraščanju števila industrijskih obratov se nam lahko pripeti tudi to. Nanjo pa moramo biti pripravljeni. Organizacija združenega dela sama verjetno že ve, kaj bo ukrenila v takem primeru, nujno pa bi morala vsaka krajevna skupnost poznati vse potencialne nevarnosti, ki ji grozijo zaradi industrijskih objektov, in se nanje dobro pripraviti.

Podobno je z vodo. Sanacija večjih potokov je dolgoročen proces, ki zahteva skupno akcijo, da nas ne bodo po nepotrebem doletele katastrofe. Potoke in studence pa lahko očistimo zelo hitro. Tudi marsikaterega od opuščeni vodnjakov se še da „oživiti“. Pomankanje vode je namreč huda nadloga, in zanjo ni nujno, da jo povzroči naravna katastrofa ali vojna, lahko je to suša ali pa onesnaženje, ki nam stalno grozi. A če bomo pripravljani nanjo, bodo posledice veliko manjše. Tudi to mora postati del varnostne ocene vsake krajevne skupnosti in del priprav na splošno ljudsko obrambo.

Če bodo porušene naše hiše, se bomo v prvih trenutkih zatekli v gozdove, ki nam nudijo vsaj malo zavetja. Zatekli pa se bomo v najbližje gozdove – v tiste, kamor odvažamo odpadni material in smeti. Zato je akcija NNNP tudi priložnost, da odpravimo taka divja smetišča, predvsem pa za to, da se dogovorimo, da tega ne bomo več počenjali, da skupaj s sanitarno inšpekcijo in s komunalnimi podjetji določimo prostore, ki jih bomo uporabljali v ta namen.

Naj ne bo odveč peljati smeti tja, obrestovalo se nam bo v miru in v vojni. Nepošteno bi bilo tudi, če bi tako čiščenje preložili na mladino. Mladi tega niso nanosili tja, ob tem delu lahko dobijo občutek, da lahko odrasli odmetavajo odpadke, ker jih bo že mladina pospravila. Tak občutek pa ni vzgojen. In če bomo imeli med akcijo vajo v naravi, pomislimo tudi na

to, kaj bo za nami ostalo. Smeti so lahko zelo izdajalske.

Skrbeti moramo tudi za čistost jam, brezen, zijalk, to niso le odlična skrivališča in zavetje za prebivalstvo, nemalokrat so tudi vodni rezervoarji.

Samo zdrava, čim manj onesnažena narava omogoča človeku, da preživi. Zato ob vsakem posegu vanjo pomislimo tudi na to, da lahko pride čas, ko bomo popolnoma odvisni od nje. In takrat nam bo vrnila tisto skrb, ki smo ji jo posvečali.

Kaj pa voda, hrana, energija in zdravje?

Poleti v Škocjanu: raziskovalna akcija pod geslom „NIČ NAS NE SME PRESENETITI“ na mladinskem taboru – Nov prispevek za našo še uspešnejšo obrambno moč

50 srednješolcev in njihovih mentorjev iz vseh krajev Slovenije bo hkrati s študenti ter visokošolskimi učitelji s področja kemije, biologije, fizike, geografije, geologije in arheologije od 30. julija do 11. avgusta delalo na zanimivem mladinskem raziskovalnem taboru sredi Dolenjske.

Odgovorili bodo na vprašanje: kako reševati najpomembnejše naloge za človekovo delo in obstoj v izrednih razmerah, se pravi ob velikih naravnih nesrečah ali vojni.

Republiški odbor gibanja „Znanost mladini“ in Raziskovalna skupnost Slovenije bosta v sodelovanju z univerzo, Narodnim muzejem Slovenije, strokovnimi društvi, z različnimi delovnimi organizacijami in domačimi družbenopolitičnimi organizacijami načela področja štirih problemskih sklopov: 1. voda, 2. hrana, 3. energija in 4. zdravje.

Za vsako izmed teh štirih skupin bodo sestavili posebno skupino, ko se bo lotila dela z različnih plati. Tako bodo n. pr. v raziskovalni skupini „VODA“ ustrezni strokovnjaki skupaj z mladimi raziskovalci hoteli odgovoriti, kako bi pod najtežjimi pogoji reševali vprašanje preskrbe z vodo. Ugotavljali bodo vodne zmogljivosti v okolici Škocjana, raziskovali bodo površinsko in talno vodo, ugotavljali njene zaloge za dolo-

Čimbolj bomo občani poznali svoje okolje, čimbolj bomo skrbeli zanj, čim več bomo naredili za to, da bo ostalo lepo in zdravo, tem bolj ga bomo imeli radi in bolj odločno ga bomo branili. Tudi to je del domovine – nihče pa ne mara domovine, ki je umazana, zanemarjena, grda. Zato je odnos do okolja tudi del patriotizma, ki ga moramo spodbujati in varovati prav tako kot našo socialistično ureditev, bratstvo in enotnost in neuvrčenost.

Zveza društev za varstvo okolja Slovenije

čeno področje glede na naseljenost in pod. Seveda sodi v njihovo dejavnost še ugotavljanje čistosti in možnosti za čiščenje voda, napajalni sistemi, načini za zmanjšanje porabe vode, za njeno manjše onesnaževanje itd.

V skupini „HRANA“ bodo med drugimi iskali možnosti za nove vire prehrane v izrednih razmerah, ustreznost take hrane, njenega hranjenja itd. Podobne naloge so tudi pred mladimi raziskovalci, ki se bodo lotili vprašanj o „ZDRAVJU“ in o „ENERGIJI“. Vse skupine si bodo morale izdelati tudi ustrezne metode in opremo za laboratorijsko delo v nenormalnih razmerah. V teh pripravah že sodeluje širok krog strokovnjakov z različnih področij, izmed domačih delovnih organizacij pa bo viden zlasti delež tovarne zdravil KRKA iz Novega mesta.

N. S.

ZAHVALA

Ob prerani izgubi mojega očeta

JANEZA CESARJA

se iskreno zahvaljujem OOS TOZD TSP in sodelavcem lakirnice za podarjene vence in cvetje ter izrečeno sozhalje.

Žalujoči sin
JANEZ CESAR

Inteligentnost – spomin •• sposobnost –

Človek je po svoji naravi sebično, egocentrično bitje, toda preživel je lahko le, če se je lahko prilagodil življenju v človeški družbi. To, da je človek družbeno bitje, je pogojeno z nagonom. In vendar se egoizma in družbenosti ne da vreči v isti koš, kajti gre za pojavo nasprotujočih si vrednosti. Človek pač nosi v sebi nasprotja — pravimo, da je ambivalenten.

Druga bistvena lastnost človekove osebnosti je njena dinamičnost; nenehno se spreminja, preoblikuje, razvija, organizira in reorganizira. Ta proces se ustavi šele s smrtjo, njegov začetek pa zasledimo že v samih spolnih celicah, še pred združitvijo v zasnovo za novega človeka.

Filozofija je že davno iskala gibalno človeka, torej tisti vzvod, ki giblje človekovo psiho. In gibalno je prav nasprotje med raznimi hotenji — ambivalentnost.

Človek počasi in neoprezno, pa vendarle brez prestanka menja svoj način mišljenja, emocionalne reakcije, interese, ambicije, želje in vsebino svojega mišljenja. Otrok se po teh elementih osebnosti bistveno loči od odraslega, toda kljub temu se skozi vse življenje ohranja enotnost osebnosti. Neke stalne karakteristike, povezujejo vsa obdobja življenja v nerazdružljivo celoto. Človek tako nosi s sabo lastnosti, ki jih je imel že kot majhen otrok, četudi se oblika teh lastnosti spreminja.

Enotnost osebnosti doživlja človek kot zavest o svojem »jazu«, zavest o kontinuiteti »jaza«. Človek je prepričan, da je danes isti posameznik

kot pred leti. Spreminjanje vsebine osebnosti je tako počasno in brez preskokov, da človek tega niti ne opazi. Toda opazijo ga drugi, ki so imeli z njimi stik pred leti in danes, vmes pa ga niso videli.

Tretja značilnost osebnosti pa je njena plastičnost. Človek nenehno živi v stiku s svojo okolico v najširšem smislu (ne le fizično okolje, tudi vplivi okolja, ki pritiskajo, spreminjajo in oblikujejo posameznikovo osebnost). Na to okolje vpliva prav tako, kot deluje okolje nanj. Ta dvosmerni, vzajemni proces je bistvenega pomena za formiranje osebnosti v vseh njenih pojavnostih in oblikah. V otroški dobi se osebnost formira, v dobi odraslosti pa le pilijo njeni posamezni deli. Pri odraslem doživljanje ne spremeni bistveno vsebine osebnosti, pri otroku pa se to nenehno dogaja.

Proces staranja postopoma zmanjšuje elastičnost in prilagodljivost osebnosti. S staranjem se življenje umirja kot reka, ki se približuje izlivu v morje.

Vsaka osebnost nosi v sebi izkustvo svojih prednikov. To izkustvo je za vse posameznike iste civilizacije več ali manj enako. Poleg te splošne komponente osebnosti pa nosi vsaka osebnost nekaj individualnega, ki vsemu reagiranju človeka daje osebno noto.

To osebno v nekem človeku se v popolnoma enaki obliki nikoli ne pojavi pri drugem človeku. Dva človeka sta lahko do iste stopnje agresivna, toda prvi se bo pre-

tepal, drugi pa bo svojo agresivnost usmeril v delo.

INTELEKTNOST IN SPOMIN

Odnos človeka do dela kot ena izmed neštevilnih komponent osebnosti je rezultat različnih dogajanj v človeku. Fizične komponente delovne sposobnosti, ki so pogojene s konstitucijo telesa, pustimo ob robu, saj so več ali manj vsem znane.

Najvažnejše psihične komponente so tiste, ki sprožajo **gibanje intelektualnih funkcij**: Inteligentnost je le skupno ime za številne raznolike funkcije človekovih možgan.

Intelektualna aktivnost se začne s sposobnostjo živčevja, da registrira in ohrani razne dražljaje, dogajanja in spremenbe v lastnem telesu in v okolici. Ta funkcija je **opažanje** ali **percepcija**, ki poteka s pomočjo čutil: oči, ušes, nosne sluznice, okušalnih popkov na jeziku in kože. Vsak dražljaj daje zelo kompleksen doživljaj, ko gledamo neki predmet, doživljamo njegovo obliko, barvo, velikost, položaj v prostoru, osvetljenost itd. Vsi ti posamezni občutki se v zavesti združijo v nerazdružljivo celoto — v zasnovo predmeta. Ko ta doživljaj, četudi ni dražljaja (če tega predmeta ne gledamo), ponovno doživimo, predmet prepoznamo, kajti v naših možganih je ostal spomin nanj.

Sposobnost ohranjanja doživetih opažanj je **spomin**. Ta ne zajema le vtise, ki so prišli iz čutnih organov, temveč tudi psihična doživetja, brez zunanjih dražljajev. Tako si človek zapomni tudi razpoloženja, čustva, težnje, pláne itd. Bolj ko so ti vtisi sveži, bolj so v žarišču zavesti. Čim starejši so, tem bolj so potisnjeni v najoddaljenejši sloje osebnosti — to je podzavestna sfera človekovega »jaza«. Tistega, kar je v podzavesti, se pogosto ne moremo spomniti, vendar nikakor ni izgubljeno — le pozabljeno. V spremenjenih okoliščinah se lahko spomnimo tudi na nekaj, kar smo pozabili (ko smo na primer v življenjski nevarnosti, se v nekaj trenutkih pred nami razvije kot film pregled celotnega življenja ali le delčkov iz celotnega življenja — za

te spomine nismo niti več vedeli, pa vendar se niso izbrisali).

Na sposobnosti pomnjenja

sloni učenje in pridobivanje izkustev. Že sprejete psihične vsebine utrjuje človek z obnavljanjem oz. ponavljanjem — to je predočitev.

Na podlagi sorodnih in podobnih predočitev se ekstrahirajo skupne značilnosti, kar je tipičen intelektualni proces, ki poteka nezavedno in ga imenujemo **abstrakcija**. Ta proces pa omogoča nastanek pojmov, ki jih v kontaktu z drugimi ljudmi izražamo kot besede. Ko npr. rečemo, kako lepo šumi potok, pri tem ne mislimo na določen potok, ampak na potok na splošno.

Povezovanje pojmov je **proces asociacije**, ki omogoča presojanje, na podlagi tega pa se človek odloča, izdeluje plane in si oblikuje življenjski nazor.

Čim bolj je presojanje skladno z dejanskim dogajanjem oz. s stvarnostjo, tem bolj gre za **logično zaključevanje**. Čim večji je razkorak od realnosti, tem bolj nelogično je mišljenje posameznika.

Če iz predočitev, pojmov in težnj skombiniramo nekaj novega, govorimo o **domišljiji ali fantaziji**.

Inteligentnost je torej splet različnih funkcij, ki so pri vsakem človeku v drugačni kombinaciji. Tudi niso vse te funkcije enako razvite.

Nekateri ljudje imajo izvrsten dar opazovanja, a revno domišljijo, drugi sijajno pomnijo, pa tega ne znajo posredovati drugim itd.

Navadno je delovni učinek tem večji, čim bolj je človek inteligenten — pa vendar ima zelo inteligenten minimalno delovno uspešnost, ker nima interesa za delo in vanj ne vlaga dovolj energije.

SPOSOBNOST IN VOLJA

Druga pomembna značilnost osebnosti je **tehnična večšina** oz. psihomotorna prilagodljivost za določeno vrsto dela:

hitrost gibov
točnost in usklajenost gibov
gestikulacija (nehotne in avtomatske kretnje, ki spremljajo hotene)
gibe
govor
mimika in izraz obraza in
druge mišične aktivnosti.

Posebne sposobnosti usmerjajo človeka pri izboru poklica in mu omogoča v okviru tega doseči nadpovprečne rezultate. Vsak, prav vsak

volja •• čustvenost

človek je na nekem področju bolj uspešen kot večina drugih ljudi. Če pa ne dosega povprečja, to pomeni, le, da ni bil pravilno usmerjen.

Če torej človek pri nekem delu ne dosega zadovoljivega uspeha, to delo zanj ni primerno in bi bilo najbolje, da se preusmeri na področje, kjer bo uspešnejši. To je teoretično tudi cilj našega kadrovanja: pravega človeka na pravo mesto.

Vendar pa niti ustrezne osebnosti in fizične lastnosti ne zadoščajo za uspešnost pri delu, če človek nima zadostne volje. To ni neka zaloga pkihične energije, temveč posledica psihičnih funkcij, ki gibljejo človekovo aktivnost.

Sodobna psihologija zamenjuje izraz volja z izrazom **motiv ali motivacija**. To je osnovna in najmočnejša gonilna sila človeka, sestavljena iz:

živiljske potrebe (lakota potreba po spanju, potreba po delu itd.) in težnje, da se doseže določen cilj, ki predstavlja zadovoljitev te potrebe.

ČUSTVENOST

Emocionalne čustvene reakcije so zelo različnih kvalitete. Tem bolj so pestre in raznolike, čim bolj bogato je občutno življenje osebnosti.

Živiljske potrebe so v večji meri nagonske in vežejo nase ogromno energije. Ni jih lahko obvladati. Še toliko težje pa je to za nezdravo, šibko ali deformirano osebnost. Najočitneje se to kaže pri ljudeh, ki trenutne seksualne potrebe ne znajo usmeriti drugam, npr. v delo ali potrpeti, da pride čas in priložnost za zadovoljitev. Nemalem takih ljudi konča v zaporu, z obtožbo posilstva. Poleg tega pa zapor zanje ni primerna kazen, kajti njihove osebnosti ne bo spremenil. Takšen človek vsekakor sodi v obravnavo v psihološki posvetovalnici, kajti sam je prešibek, da bi zmogel obvladati izbruhe svojega spolnega nagona.

Jakost motivacije za neko aktivnost je odvisna od intenzivnosti potrebe, stopnje uredničnosti cilja in stopnje oviranja običajnega zadovoljevanja potrebe.

Glede na to, kakšno **razpoloženje** prevladuje v človeku vse življenje, ločimo osnovne 4 temperamente:

koleričen
sangviničen

flegmatičen
melanholičen

Pod vplivom emocij je tudi intelektualna obdelava sprejetega in zapomnjenega materiala, domišljija, motivi obnašanja, psihomotorika itd.

Za zdravo osebnost je značilno zaupanje vase, zaupanje v ljudi, psihična odpornost oz. visoka stopnja frustracijske tolerance, usklajenost raznih funkcij osebnosti in ohranjanje dinamičnega, ravnotežja med njimi, usklajenost nasprotij itd.

Izraz psihičnih težav so razni konflikti s samim seboj in s svojo okolico. Pri vsakem konfliktu gre za oviranje zadovoljevanja neke potrebe oz. uresničitve cilja. Afektivno stanje, ki spremlja tako oviranje, imenujemo frustracija. To je ambivalentna situacija, v kateri je človek razpet med težnje, ki se med sabo izključujejo. Frustriran človek čuti v sebi izredno visoko emocionalno napetost, ki se

najpogosteje ob konstantnem pojavljanju napetosti spreveže v nevrotično ravnanje. Tedaj govorimo o nevrotičnem sindromu. Razdraženost in občutek izčrpanosti sta posledica notranje borbe med nasprotnimi težnjami. Prizade-to pa je tudi ravnotežje med razumskimi in emocionalnimi funkcijami.

Lahko pa se zgodi tudi, da pride zaradi stalne emocionalne napetosti do okvare neke telesne funkcije. Tedaj govorimo o nervozni ali nevrotičnosti. Če se bolezen še stopnjuje, nastopi psihoza, ki jo je treba nujno zdraviti v bolnišnici.

Čim manj je osebnost od-porna, tem šibkejšo psihične okvare zadoštujejo, da se človek zlomi in reagira s psihično boleznijo.

Živiljsko okolje je bistvenega pomena za krepitev osebnosti, pa tudi bistveno lahko vpliva na nastop in razvoj psihičnih okvar in bolezni. Poglejmo poenostavljen model, kako nastopi nervoza:

Delavec A je delaven in marljiv. Pa vendar se mu zgodi, da ga nekaj polomi. S tem si je nakopal slabe odnose s

sodelavci. Ti ga na račun smole zafrkavajo. Delavec A se začne zapirati vase, postaja razdražljiv. Količina in kvaliteta dela sta vse slabša. Zaradi tega se začne gristi, poleg tega pa pri sodelavcih dosega le še večji posmeh. Zaradi tega se še bolj žre. V njegovem vedenju se pojavljajo neka odstopanja od splošnoveljavnih načel. Okolica ga zaradi tega zasovraži. Delavec A počasi zasovraži sebe in okolico.

Tako pride do medsebojnega nerazumevanja po principu »kot pes in mačka«. Nerazumevanje se stopnjuje do resnične sovražnosti. Tako A kot njegova okolica dejansko psihično zbolita. Če ju vprašamo, zakaj ravnata tako, se razgrne pogled na začaran krog: mi ravnamo tako, ker je on takšen; on ravna tako, ker so oni takšni. Vsaka reakcija obeh sproža pri drugem nezdravo reagiranje, rezultat vsega pa je nezadovoljenost in upad produktivnosti na obeh straneh.

V prihodnji številki glasila bomo spregovorili o raznih vplivih, ki oblikujejo osebnost.

Smiljana Kofol

Rentgen ni povsem nedolžen

Pred koncem prejšnjega stoletja je nemški fizik Röntgen pri svojih poskusih s katodno cevjo odkril sevanje, ki ga do takrat ni poznal. Te, po naključju odkrite žarke, je imenoval X-žarke. Pozneje so spoznali, da so to gama žarki. Danes jih imenujemo preprosto kar rentgenski žarki. Tudi aparate, s katerimi opravljamo rentgenološke preiskave, imenujemo rentgenske aparate.

Prvi rentgenski aparati so bili zelo preprosti. Ko so jih začeli uporabljati v medicini, še niso poznali biološkega učinka rentgenskih žarkov, zaradi katerega je v prvih 20 letih rentgenološke dobe žrtvovalo svoja življenja 250 zdravstvenih delavcev. Ko je začela tehnika razvijati aparature, ki so bile bolj zaščitene pred žarki, se je možnost okvar zaradi škodljivega žarčenja zmanjšala, vendar še ne čisto odpravila. Poročilo IRCP 8 (13), 1974. leta npr pravi, da je pri milijonu oseb, ki so prejele na celotno telo dozo 1 rentgena, 20 primerov levkemije, kar lahko smatramo, da je posledica delovanja gama žarkov. Omenjati tudi podobno število drugih rakavih obolenj. Zaradi rentgenskega sevanja je problematično tudi vprašanje genetskih okvar. Po eksploziji prve atomske bombe v Hirošimi je človeštvo spoznalo, kako nevarno je delovanje gama sevanja na ljudi in okolje. Ne samo to, da je umrlo na tisoče ljudi, posledice (genetske okvare) so še danes prisotne in jih bodo nosile tudi poznejše generacije.

V Jugoslaviji letno rentgensko pregledamo več kot 13 milijonov ljudi. Kot vidimo, pa rentgen ni

povsem nedolžen. O tem pričajo obsežne preiskave. Naši zdravniki pošiljajo bolnike za vsako malenkost na rentgen, pogostokrat pa hočejo celo sami bolniki biti rentgensko pregledani, čeprav v večini primerov sploh ne bi bilo potrebno. Nepremišljeno pošiljanje na rentgen lahko škoduje bolj, kot vso drugo sevanje.

KDAJ NA RENTGEN?

Otroke bi smeli poslati na rentgen samo v izjemnih primerih in res samo takrat, ko nimamo druge izbire. Dekleta in žene ne bi smele prihajati na rentgenske preiskave, če niso noseče, saj bi lahko ionizirajoče sevanje povzročilo na plodu usodne posledice, ki bi se lahko prenašale tudi v poznejše generacije.

Res je, da pri rentgenskih preiskavah uporabljamo maksimalne zaščitne ukrepe in s tem zmanjšamo škodljivost rentgenskega sevanja, vendar pa sevanja pri nobeni preiskavi ne moremo odpraviti. Vsaka preiskava na rentgenu mora biti strokovno opravljena. Zavedati se moramo, da vsaka doza ionizirajočega sevanja, ne glede na energijo in čas, lahko povzroči okvaro.

Nemški zdravniki predlagajo, naj bi bile v zdravstveni knjižici, poleg podatkov o cepljenju, krvni skupini itd., zapisane tudi doze ionizirajočih sevanj. Preudarni bolniki naj bi si kar sami zapisali, kdaj so bili rentgensko slikani in zaradi česa. Verjetno bi si marsikdaj prihranili ponovno slikanje, če bi zdravniku postregli s podatki iz svojih zapiskov.

Brez rentgenologije si danes ne moremo predstavljati moderne medicine. Ker pa za enkrat nihče ne ve, kje je absolutna meja škodljivosti ionizirajočega sevanja, se moramo zavedati: na rentgen samo takrat, kadar je zares potrebno!

J. O.

0 lesariadi

DOBRA ORGANIZACIJA

Prirediteljema — Novolesu in GG Novo mesto — gre za uspelo organizacijo vse priznanje. Ob novem sistemu tekmovanja jima je uspelo celotne igre izpeljati v enem dnevu, čeprav so bila tekmovališča precej razsuta po mestu in okolici, kar pa je ob tolikem številu tekmovalecev razumljivo in nujno.

Posebej pa je treba poudariti, da se je letos v lesariado znova vtkal pridih pristranskega prijateljskega srečanja slovenskih lesarjev in gozdarjev. To pa bi morali graditi tudi v prihodnje. Novomeščani so pokazali, da je to s prizadevnim organizacijskim delom in pristranskostjo mogoče, ne da bi bili stroški organizacije kaj višji.

O tem pa bo treba razmišljati tudi ob pripravah in dogovorih za prihodnjo — enajsto lesariado.

D. Levec

Državna založba Slovenije vam predstavlja

Pred kratkim sta izšli pri DRŽAVNI ZALOŽBI SLOVENIJE knjigi, ki vam ju danes predstavljamo.

Janez Gregori, Ivan Krečič: NAŠI PTIČI

Naše vedno večje zanimanje za naravo gotovo velja tudi pticam, njihovemu petju, obnašanju, življenju. Zaradi pomanjkanja ustreznih literature pri nas, sta pripravila Janez Gregori in Ivan Krečič knjigo NAŠI PTIČI in z njo uspešno zapolnila vrzel na tem področju.

Knjiga je razdeljena na dva dela. V prvem so ptiči predstavljeni, (anatomija, biologija ekologija, varstvo in opazovanje v naravi). Drugi del je sistematski. Pri vsaki vrsti so podani opis, značilnosti za razpoznavanje in njihova biologija. Razširjenost je podana z ustreznimi majhnimi arealnimi kartami, pri večini vrst je označeno, kakšno je njihovo stanje v Sloveniji.

Avtorja sta posvetila tudi posebno pozornost slovenskemu poimenovanju posameznih vrst ptičev. Knjiga bo gotovo našla veliko odmeva med pedagogi, med lovci, planinci in gozdarji, med ljubitelji narave. Knjiga je bogato opremljena z barvnimi fotografijami ptic, z risbami in skicami.

328 strani, br. 550 din

R. MESSNER: EVEREST

Šele pred dobrim četrstoletnjem je človeška noga prvič stopila na najvišjo goro sveta. Zgodovinski datum: 29. maj 1953. Prva sta se na listo zmagovalcev zapisala Anglež Hillary in šerpa Tensing. Za njima je še več kot 25 ekspedicij poskušalo srečo, a med njimi so bile redke, ki so z uspehi kronale svoje napore in tveganja. Zadnji

uspeh je dosegla letos naša himalajska odprava, ki je z dvema navezama utrla izredno težko prvenstveno smer na vrh Mount Everesta. Ta uspeh naših plezalcev je vklesan z zlatimi črkami v kroniko svetovnega alpinizma.

V tej kroniki dramatičnih in nenavadnih prizadevanj pa imata še posebno mesto dva odlična avstrijska plezalca: Reinhold Messner in Peter Habeler. Bila sta prva in doslej tudi edina v zgodovini alpinizma, ki sta se povzpela na vrh 8848 metrov visokega Mount

Everesta brez uporabe umetnega kisika. Knjiga EVEREST opisuje ta izjemni podvig, ki jima je uspel 8. maja 1978.

Avtor je v knjigo zajel ne le stvarne opise svoje poti čez skrajno nevarni Khumbijski ledenik, čez težavni Llocejev bok, skozi samoto in snežne zamete, temveč tudi dramatična doživetja dveh zimskih noči na višini 8000 metrov, tesnobo svojega doživljanja, premagovanja skrajnih naporov in borbe s samim seboj. Knjiga je napisana živo, pričevalsko neposredno, polna napetih doživetij, je,

skratka, dramatična in aktualna podoba junakov najvišje gore na svetu.

Tekst dopolnjujejo številne dokumentarne fotografije in zemljevidi v barvni in črno-beli tehniki. Knjiga ima 232 strani in prinaša tudi 32 strani barvnih prilog.

pl. 450 din

Knjigi lahko kupite v vseh knjigarnah, po pošti pa ju lahko naročite na naslov Državna založba Slovenije, Knjižni oddelek, Mestni trg 26, Ljubljana. (Možnost obročnega odplačila)

O sprejemu otrok v vzgojnovarstvene zavode

POROČILO

o delu komisije za sprejem otrok v vzgojnovarstvene zavode v občini Novo mesto

Vsakoletni vpisi v vzgojnovarstvene zavode v občini Novo mesto so potekali v času med 1.

in 30. marcem. Ves mesec je bilo čutiti močno zanimanje staršev, da bi vključili svoje otroke v varstvene ustanove.

Prošnje za sprejem otrok v vzgojnovarstvene zavode je vložilo na območju občine Novo mesto naslednje število staršev:

Zavod	Število prijav	Število prostih mest	Število odklonjenih
1. VVZ Novo mesto (9 enot)	639	231	408
2. VVZ Novoteks	48	36	12
3. Dol. Toplice	15	6	9
4. Škocjan	12	7	5
5. Straža	12	12	
6. Šentjernej	56	15	41
7. Žužemberk	15	8	7
SKUPAJ:	797	315	482

alkoholiki, otroci iz socialno šibkih družin), vendar je bilo mest premalo, da bi lahko ugodno rešili vse.

Sprejetih je bilo 231 otrok. Med prosilci je bilo v Novem mestu vpisanih naslednje število otrok:

DOPISUJTE

V

GLASILO

Letnik	Število prošenj	Število prostih mest
1979	31	—
1978	29	22
1977	189	55
1976	116	57
1975	61	23
1974	26	30
1973		
in 1972	15	44

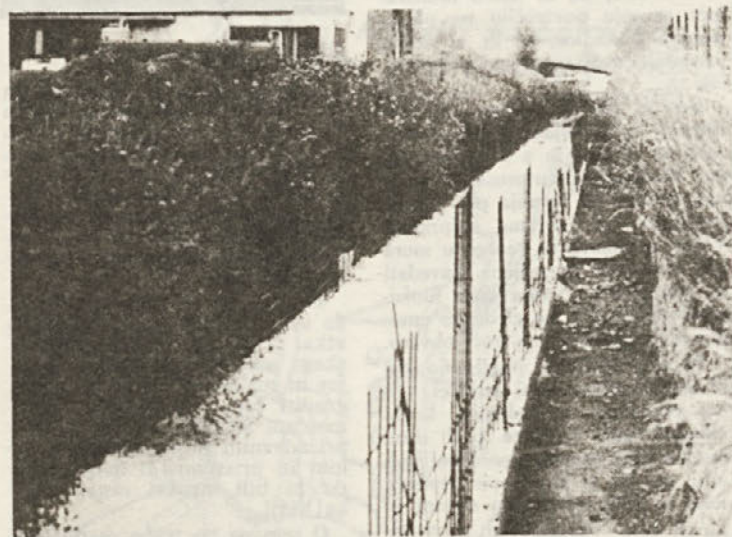
Komisija za sprejem otrok je delovala v času med 28. 5. in 5. 6. 1979. Obravnavala je vse vloge. Komisije so delovale tudi v okviru KS Straža, Šentjernej in Dol. Toplice, usklajeno pa je bilo tudi delo v Novoteksu. Po končanem delu so komisije poročale o svojem delu, tako da je komisija skupnosti lahko potrdila njihove odločitve.

Komisija ni imela lahkega dela, saj je bilo samo v Novem mestu 336 prosilcev, ki so vlogo prvič vložili, 303 prosilci pa so prošnjo podaljšali enkrat ali večkrat.

Pri svojem delu je komisija upoštevala predloge patronažne službe ter Centra za socialno delo (samohranilke, bolniki TBC in karcinarni bolniki,

Podatki kažejo, da komisija ni imela problema z vključevanjem starejših otrok v VVZ, ker je bilo število prostih mest celo večje od števila prijav, da pa je velik pritisk na mesta v VVO v skupinah za dojenčke in skupinah, v katere so vključeni otroci do 5. leta starosti.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Ali veste kaj je to in kje je to? – Pišite nam! Najbolj domiselne odgovore bomo objavili v naslednji številki glasila.

Tak kup lesnih odpadkov (nekdanjih drv) „pospravi“ novi drobilec v slabih treh urah.

Življenjsko zavarovanje

Predstavniki Zavarovalne skupnosti TRIGLAV, Dolenjske območne skupnosti Novo mesto sklepajo med vami življenjsko zavarovanje, ki je za delavce, kakor za vsakogar zelo ugodno. S tem zavarovanjem je oseba zavarovana za doživetje, za slučaj naravne smrti, nezgodne smrti, popolne in delne invalidnosti in ima življenjsko zavarovane vse svoje otroke od izpolnjenega 1. meseca do 15. leta. Premijo za zavarovanje odtegujejo pri blagajni od osebnih dohodkov. Življenjske glavnice se ob dožitju še povešajo za bilančne presežke, za katere ima pravico vsak zavarovanec.

Za din 200, 00 / 180 + 20/ mesečne premije ima delavec avtomobilske, kovinske, gradbene in podobnih strok naslednje zavarovalne vsote

1) din 21.960,00 za primer dožitja ali naravne smrti,
2) din 40.000,00 za primer nezgodne smrti,

3) din 80.000,00 za primer 100%-invalidnosti,

4) din 2.196,00 za primer smrti vsakega otroka.

Glavnica pod 1) se izplača po 10 letih kot hranilna vloga. Ta glavnica se ob izplačilu poveša za bilančne presežke. Enaka glavnica se izplača svojcem, če zavarovanec umre v teku za-

varovalne dobe naravne smrti. Le v primeru smrti zavarovanca v prvi polovici leta se izplača polovična glavnica.

Glavnica pod 2) se izplača svojcem, če pride do smrti zaradi nezgode. V tem primeru se izplačata obe glavnici, torej pod 1) in pod 2) skupaj.

Glavnica pod 3) se izplača za primer 100%-invalidnosti zaradi nezgode. Če je invalidnost nižja, se izplača pripadajoči del glavnice.

Glavnica pod 4) se izplača za primer smrti otroka od izpolnjenega 1. meseca do 15. leta starosti.

Primer je narejen za delavce do 32 let. Za starejše delavce se glavnica pod 1) nekoliko zniža. Možno je zavarovati tudi za višjo mesečno premijo, za kar pripadajo sorazmerno višje zavarovalne glavnice. Zavarovanje velja v službi in doma, na potovanjih s prevoznimi sredstvi, v inozemstvu, itd.

Večina oseb je že življenjsko zavarovanih. Pridružite se jim še vi, saj je zavarovanje v današnjem času vsekakor nujno potrebno.

ZAVAROVALNA SKUPNOST
TRIGLAV
DOLENJSKA OBMOČNA
SKUPNOST NOVO MESTO

SESTAVIL SLAVKO MEDVED	VISOKA PEČ ZA TALJENJE RUDE	BIKOV GLAS	ČIN	22.VII.	ŠTEVNIK	16.VII.
OČE STAREGA OČETA						
REDKO ŽENSKO IME						
PRAVILO PREDPIS					MEDV. ZNAK ZA SEVER	
VIZJAK VANJA		RESNIK VITO			TONA LANGE OSKAR	
NAŠ OTOK		PAN- ČEVO	POŽE- LENJE POZDRAV			
JOD	VRSTA TANKA SLADO- KUSEC					
SRED. RAST- LINA					KALIJ	
ČACAK		KLIC DIREKTOR DO			RIMSKA ENA MERILO	
SIROT- KOVIC JAKOV			DO DNA			
1 00			ENOTA ZA ENERGIJO			
DUŠIK			SPLOŠNI LJUDSKI ODPOR			
PRAČE ČLO- VEŠTVA			PODJETJE V POSTOJNI			
NOGOMETNI KLUB NAJVEČJI MORSKI SESALCI			OREŠČANIN BORIS- JAKOV			
PREB. V KO- NAVLIH						
OZNAKA OSEBE, KRAJA			VEK RADIJ			
ZNAK ZA TRITIJ	ZAH. NEMČIJA GRAM				11.ČRKA	SAMO- GLASNIK
KRAJ PRI LJU- BLJANI			GOŠNJAK IVAN			

Rešitev nagradne križanke, ki jo objavljamo danes, pošljite na naslov: Uredništvo glasila „Novoles“, 68351 Straža. Izžrebali bomo štiri nagrade po 30 din. Rešitve pošljite do 9. avgusta! O izidu žrebanja vas bomo obvestili v naslednji številki glasila.

Iz prispelih rešitev prejšnje križanke je žreb izbral naslednje reševalce:

1. nagrada: Anica Krajnc TVP
2. nagrada: Cveto Zupančič TSP
3. nagrada: Zdenka Kragulj DSSS
4. nagrada: Franc Jernejčič TSP

Nagrade bomo poslali po pošti. Vsem izžrebancem čestitamo!

(Nadaljevanje s 6. strani)

Odklonjene prošnje:

Komisija je odklonila 482 otrok s tem, da ni obravnavala prošenj, ki jih starši niso podaljšali (100). Prosilci, ki so imeli trikrat in večkrat negativno rešeno prošnjo, so: nezaposlene matere ali očetje, matere na porodniškem dopustu itd.

Iz predloženih podatkov je razvidno, da je posebej pereče vprašanje varstva otrok do 3. in 4. leta starosti. V zvezi s tem dejstvom je treba na eni strani povečati število jasli in skupin za dojenčke (program gradnje je v Ločni), na drugi strani pa je to tudi obveza, da se poveča število varstvenih družin, v katere so vključeni otroci do 3. leta starosti.

Starši vpisujejo otroke takoj ob rojstvu, da si na tak način zagotovijo daljšo čakalno dobo. Take prošnje povzročajo komisiji nemalo problemov, saj so na drugi strani vpisali v VVZ starši svojega otroka, za katerega varstvo nujno potrebujejo. Kriteriji dajejo prednost tistim, ki imajo daljšo čakalno dobo. Statistični podatki kažejo, da se je v letu 1978 rodilo na območju občine Novo mesto 45 otrok več kot leto prej in da je treba pri planiranju razvoja otroškega varstva za obdobje 1981–1985 upoštevati povečanje prebivalstva in priselitve.

Ugodno rešene prošnje:

Pri sprejemu otrok je bilo težko usklajevati prosta mesta v VVZ, čakalno dobo prosilca in želje staršev. Kljub daljši čakalni dobi nekaterih prosilcev ni bilo mogoče vključiti otroka

v VVZ, čeprav je bil na prioritetni listi, če ni bilo ustreznih mest v vrtcu, ki si ga je prosilec želel. Pri sprejemu je komisija poizkušala upoštevati želje staršev v zvezi z razporeditvijo otrok, saj so se člani komisije zavedali, da ima vodstvo VVZ veliko težav pri premestitvi otrok iz enega vrtca v drugega na željo njihovih staršev.

Ugotovitve o delu komisije in predlogi za izboljšanje dela:

1. Patronažna in socialna služba sta komisiji podali podatke o socialnih in bolezenskih razmerah v nekaterih družinah, vendar pa je število prosilcev tolikšno, da je nemogoče realno obravnavati vse družine.

2. Ugotovitev resničnih podatkov o višini osebnih dohodkov staršev na priloženih prijavah je nemogoče, zato bo treba v prihodnje zahtevati potrdila o OD. Prav tako je težko preverjati podatke o skupnem gospodinjstvu, o zdravstvenem stanju staršev, o neprimernih stanovanjih. Ti razlogi pa imajo pri sprejemu otroka prioriteto.

3. Mnenja, ki jih posreduje patronažna služba, če obišče družino, so realna, to pa na drugi strani vzbuja odpor pri prosilcih, češ da je to vtikanje v njihove razmere.

4. Posredovani podatki kažejo, da je izredno velčko število odklonjenih dojenčkov. Število prijav zadostuje za gradnjo jasli v Novem mestu.

V občini Novo mesto beležimo v letu 1978 963 porodov.

Analiza o varstvu otrok, izdelana za občino Novo mesto kaže, da je struktura žena, ki čuvajo otroke, izredno neugodna. Več varuhinj je starih od 50 – 60 let, vse so bolehnne, v glavnem vse z nižjo šolsko izobrazbo, skoraj vse tudi čuvajo več otrok kot jih čuva varuhinja v družbeno organiziranem varstvu na domu. Na podeželju so varuhinje praviloma starejše osebe, varstvo otrok pa postane posebej problematično v času sezonskih del. Na varstvo „starih mater“ ne gre v prihodnje več računati v takem številu, ker so to pogosto žene med 50. in 60. letom in so v večini primerov zaposlene.

5. Komisija se je v letošnjem letu srečala tudi z vprašanjem, ki mu prejšnja leta ni posvečala dovolj pozornosti. Predvsem na željo OZD so bili v vrtec sprejeti otroci delavcev z visoko izobrazbo, ki so se priselili v Novo mesto. Ugotovljeno je, da nekateri med njimi še niso prijavili stalnega bivališča v Novem mestu. Prispevki od njihovega OD se stekajo v občino njihovega stalnega bivališča, medtem

Kadrovske vesti

JUNIJ 1979

TOZD TDP: prišli: Kata Pejič, Kata Filipovič, Miroslav Besednjak, Miro Klavs, Cvetka Mrvar, Slavojka Dušanič, Boško Djurdjevič, Živka Subič, Radovan Dražetič; odšli: Darko Tlep (samovoljno), Šimo Mijatovič (samovoljno).

TOZD TSP: prišli: Ana Jakubovič; odšli: Nikola Tokalovič (sporazum), Jozo Mijatovič (sporazum), Jože Legan (sporazum), Franc Primc (DSSS).

TOZD TVP: prišli: Adem Kajtazovič, Jakob Parashtica (iz JLA), Smilja Bjelošević.

TOZD Žaga Straža: prišli: Berto Brajdič; odšli: Franc Perko (sporazum).

TOZD TAP: prišli: Franc Urbančič, Anton Smole, Marija Šepic, Franc Udovič, Franc Maraž; odšli: Marjan

Gričar (sporazum), Igor Smolič (sporazum), Franci Makše (samovoljno).

TOZD TGD: odšli: Cvetka Glavan (samovoljno).

TOZD TPP: prišli: Marjan Kermc, Aleksander Sedlič; odšli: Marjan Turk (samovoljno), Marija Rangus (samovoljno), Stanko Blažič (sporazum), Jožica Šašek (sporazum).

TOZD TES: prišli: Zvonko Mojstrovic; odšli: Antonija Šimenc (DSSS), Breda Avbar (DSSS);

DSSS: prišli: Antonija Šimenc (iz TOZD TES, Breda Avbar (iz TOZD TES), Franc Primc (iz TOZD TSP), Vera Dobravec.

TOZD BLP: prišli: Vinko Stanič.

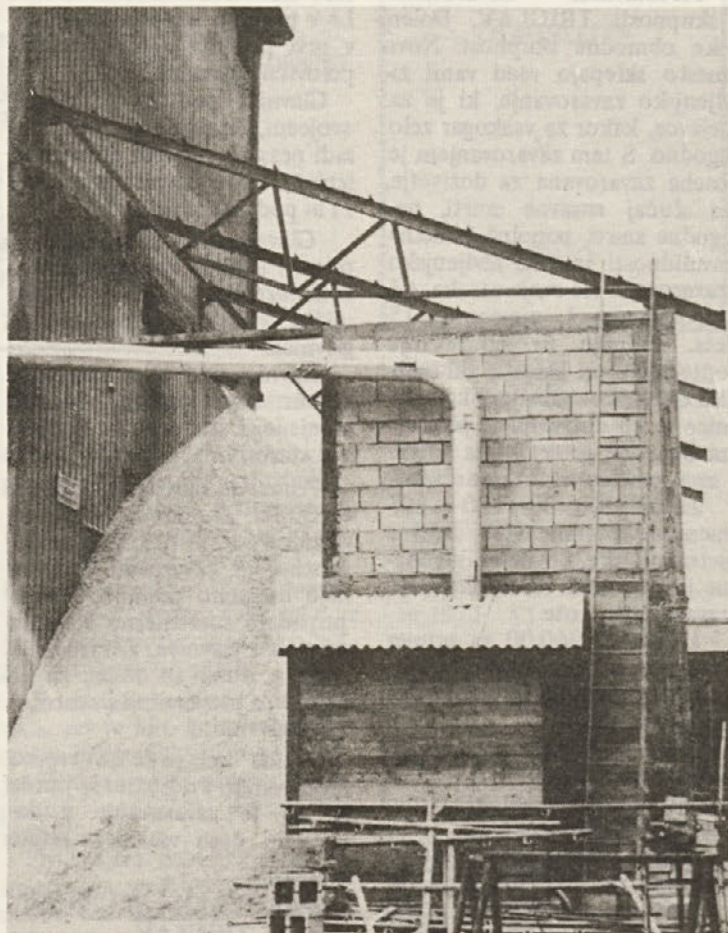
Sigmat: prišli: Marija Jarh, Silvo Drmaš, Jože Stanič.

ko koristijo usluge tukajšnjih VVO. Teh primerov ni veliko, izvršni odbor skupnosti otroškega varstva pa na predlog komisije predlaga skupščini, da v zvezi s to problematiko dopolni pravilnik o kriterijih sprejema v VVO z določilom, da morajo imeti prosilci stalno

bivališče v občini Novo mesto.

Komisija bo zasedala v kratkem še enkrat. Izdelala bo analizo o poslanih pritožbah, ki so jih posredovali starši na negativni odgovor glede sprejema v VVZ.

INDOK CENTER

Bodoča nova shramba za sekance, ki prihajajo iz drobilca, je sezidana in čaka le še na streho.

Ureja uredniški odbor: Bojan Bencik, Stanko Hodnik, Ana Košmerl, Jože Novinec, Igor Slak, Emil Trampuš, Martina Volf in Boris Vovk. Predsednik uredniškega odbora: Franc Redek.

Glavni, odgovorni in tehnični urednik Vanja Kastelic. Izdaja delovna organizacija „NOVOLES“, lesni kombinat Novo mesto – Straža. Naklada 2650 izvodov. Stavek, filmi in montaža: ČZP DOLENJSKI LIST. Tisk: KNJIGOTISK Novo mesto. – Glasilo je oproščeno temeljnega prometnega davka na podlagi mnenja Sekretariata za informacije pri IS SR Slovenije št. 421–1/72 z dne 31. januarja 1978.